

Iniciades les obres de rehabilitació de l'antic convent de Sant Domènec i de l'edifici de les Àligues, peces fonamentals de la nova Universitat de Girona, i quan segons les previsions manquen tan sols cinc anys perquè es posi en funcionament el campus del Barri Vell, els responsables de la institució han iniciat una cursa contra rellotge per obtenir els recursos necessaris que permetin normalitzar l'oferta, i solucionar el futur dels estudis superiors, que dependrà bàsicament del fet que la Generalitat es decideixi a potenciar els centres perifèrics, en lloc de crear una quarta universitat a Barcelona. Alhora lliuren una lluita a mort perquè l'Estudi General s'allunyi d'una concepció provinciana de la docència i perquè actuï, en canvi, com un centre revitalitzador del teixit social i cultural de la ciutat.

Un campus històric per a la nova Universitat de Girona

CARME VINYOLES
JOAN CARLES GUERRERO
PAU LANA O

Des de fa anys, la necessitat d'un campus universitari ha esdevingut un tema d'interès públic, integrat en la concepció de la futura ciutat. Fins al moment en què el campus comenci a funcionar, l'Estudi General de Girona, o sigui, l'agrupació dels centres universitaris gironins que depenen de la Universitat Autònoma de Barcelona, han funcionat en molts casos en locals de caràcter provisional que no s'han pogut adaptar a llurs necessitats. Actualment l'Estudi General està format pel Col·legi Universitari, amb les seccions de Ciències, Lletres i Dret; l'Escola Universitària de Formació del Professorat integrada a l'Autònoma; les Escoles Universitàries d'estudis Empresarials i d'Infermeria, adscrites a Bellaterra; una delegació d'ICE i dos instituts de recerca.

La denominació actual, Estudi

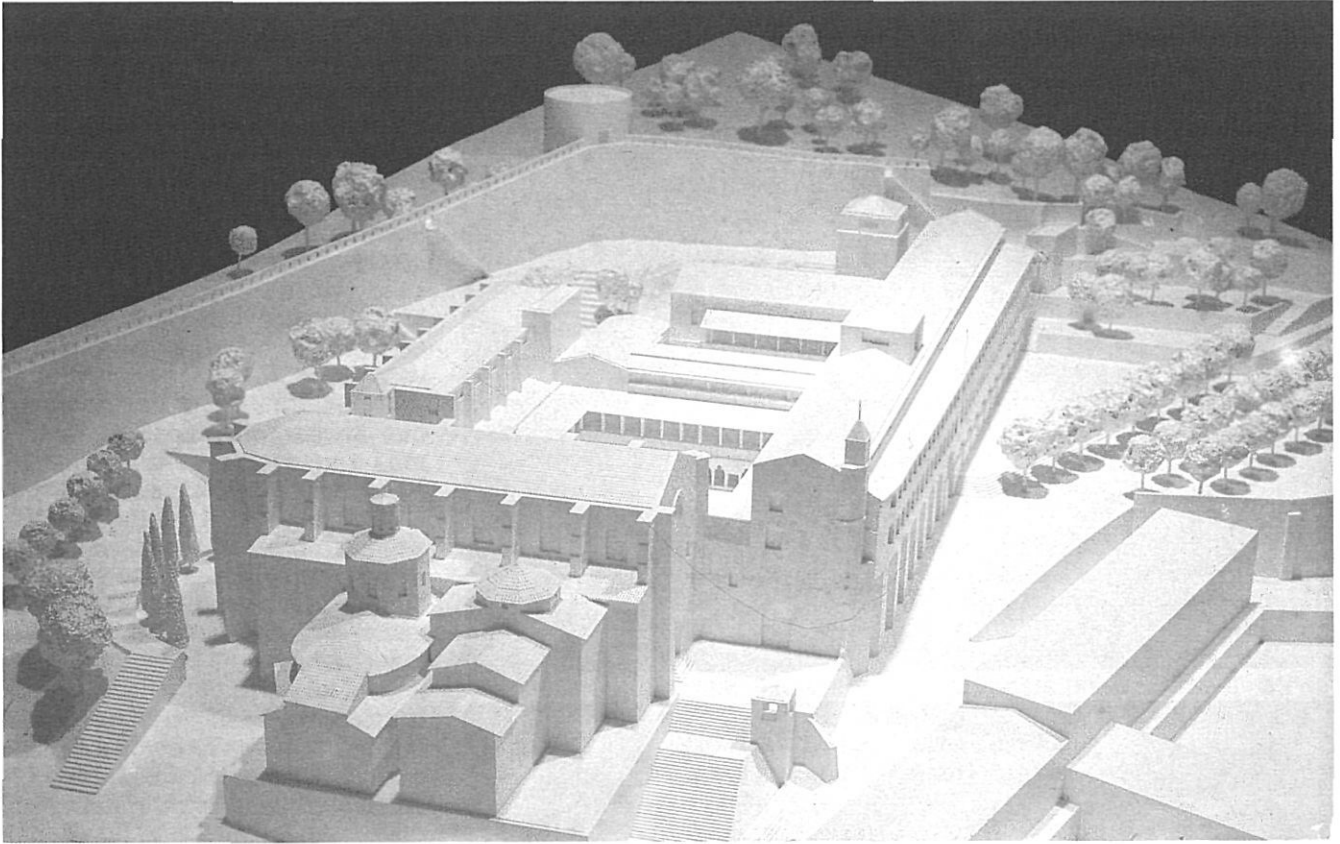
General, té un clar component històric. Segons les cròniques, l'Estudi General de Girona va ser fundat per Alfons el Magnànim, l'any 1446, i inicià algunes de les seves classes el 1561, tot i que no va començar l'activitat docent regular fins al 1572, i va perllongar les seves funcions fins a l'any 1717, en què va ser tancat per Felip V, alhora que es suprimien altres ensenyaments universitaris de Catalunya i s'obrien els de Cervera. Posteriorment, gràcies a la revolució del 1868, en què va caure Isabel II i la primera República va proclamar la llibertat d'ensenyament, el 1870 i per un breu període de quatre anys les Àliges va recuperar el sabor de la docència. No és fins quasi cent anys més tard que s'estructura un vertader projecte universitari a casa nostra.

Una proposta molt dispersa

Actualment els centres que componen l'Estudi General es troben molt repartits per la ciutat. Així ens

trobem que el més antic de tots, l'Escola Universitària de Professorat d'EGB, els estudis de Magisteri Elemental a Girona, van ser inaugurats l'any 1884 i esdevingueren de grau superior al 1861, mentre que al 1914 ja es troba una Normal masculina i una altra de femenina que un cop unificades al 1971 es transformen en escola universitària —ocupa un edifici propi construït a l'any 1964.

La secció de Lletres del Col·legi Universitari va iniciar les seves activitats al 1969 i la Secció de Ciències a l'any següent, mentre que la de Dret es va incorporar el 1986. Si bé en un principi les seccions ocupaven diverses sales de la casa de Cultura Bisbe Lorenzana, actualment la primera i la tercera ocupen una ala de l'antic seminari capítular, i la de Ciències roman a l'enclavament primitiu. D'altra banda, l'Escola Universitària d'Estudis Empresarials va ser incorporada provisionalment al Col·legi Universitari a l'any 1978, s'assolí l'adscripció a la Universitat Autònoma de Barce-

Maqueta del conjunt de l'Estudi General de Girona.

lona el 1984, i ocupa les mateixes instal·lacions que Dret i Lletres. L'escola d'Infermeria successora de l'escola d'Assistents Tècnics Sanitaris de la Diputació, inaugurada a l'any 1973 i adscrita a l'Autònoma, ocupa una part de l'edifici de la Llar Infantil, centre situat a les rodalies de la capital. També depenen de l'Estudi General una delegació de l'Institut de Ciències de l'Educació i l'Institut d'Ecologia Aquàtica.

Els centres dotats d'instal·lacions pròpies per la docència i la recerca es veuen handicaps per la poca disponibilitat d'espai, la qual cosa actualment obliga a una concentració excessiva i una densitat d'ocupació molt elevada.

L'Estudi General disposa a més d'un conjunt de serveis comuns, com ara una Biblioteca de vuit-mil volums repartits entre els diferents centres mentre s'espera que el projecte definitiu la centralitzi a l'edifici restaurat de les Àligues, la Cartoteca i un centre de Càlcul. A més inicideix en la vida gironina gràcies al Patronat de l'Estudi General, hereu del Patronat del Col·legi Universitari de Girona, com a òrgan de col·laboració de la societat en la realització i materialització del projecte.

Un campus clàssic per a una universitat nova

La definició d'un nou campus universitari a Girona ha comportat un nou plantejament de l'urbanisme de la ciutat. La decisió de recuperar l'edifici de les Àligues i el convent de Sant Domènec es pot qualificar de proposta política. L'assentament dels nous estudis servirà per engegar un pla de llarg abast per fomentar alhora la revitalització del barri històric i la resposta a les necessitats universitàries, de manera que els estudis universitaris ajudin a rehabilitar la zona. Així tenim que el pla especial preveu la solució dels accessos, la creació d'espais lliures i la restauració d'edificis per una àrea d'actuació especial.

A més, en el projecte de l'estudi general —ja aprovat i firmat en conveni el mes de novembre per l'Ajuntament, la Diputació i la UAB—, l'edifici de les Àligues i l'antic convent de Sant Domènec actuaran d'eixos fonamentals sobre els quals girarà la futura activitat acadèmica, a part és clar del campus de Montilivi, seu de la Politècnica.

L'edifici de les Àligues, que en aquests moments presenta un estat

ruïnós i en el qual recentment s'han iniciat les obres, es recuperarà segons el projecte arquitectònic de Josep Fuses i Joan Maria Viader com a seu dels serveis centrals amb les funcions de coordinació de l'Estudi General, direcció acadèmica, secretaria acadèmica, sala de juntes, administració, biblioteca i institut de ciències de l'educació.

El convent de Sant Domènec, que havia estat en mans militars des de 1835, ha estat cedit per l'Ajuntament a l'Estudi General perquè s'incorpori al conjunt universitari. Tot i que en la seva època castrense no ha conegut canvis importants, alguns dels seus elements arquitectònics originaris s'han vist emmascarats. El projecte, elaborat pels arquitectes J. Bosch, Tarrús, Vives, Comadira i M. Bosch, en línies generals proposa "*recuperar la unitat del conjunt, integrant les noves intervencions en els elements arquitectònics originaris que considerem que cal salvar*".

L'estudi preveu que l'església es destinarà a aula magna, amb capacitat per a 558 persones, i la sala capitular a sala de conferències o petit auditori, amb capacitat per a 120 assistents. L'antic refectori es convertirà en sala de lectura i la

PUNT-DIARI

Estat actual de la façana de les Àligues, en la fotografia superior, i interior de l'edifici, amb la capella al fons.

resta de la planta baixa, la que es relaciona amb l'esplanada exterior es destinarà a cuina, bar i restaurant. Els espais de les antigues cel·les de la planta primera i segona seran els seminaris i despatxos de les facultats de lletres. Pel que fa al cos central, la planta baixa es destinarà a serveis i consergeria, l'entresol a administració i les plantes primera i segona a aules d'examen. La planta baixa de l'antic cos de dormitori es convertirà en centre de càlcul i la primera planta en sala de lectura. El magnífic claustre gòtic servirà per comunicar entre si les dependències, mentre que un edifici de nova construcció situat entre l'actual i la muralla s'utilitzarà per a

aules i laboratoris de docència i investigació de la Facultat de Ciències.

Les Àligues i Sant Domènec tenen una superfície útil de 1.962,07 m², 10.000 m², respectivament. El conjunt de les obres que s'han de dur a terme en ambdós edificis i les noves construccions en un termini de cinc anys, tenen un pressupost de 1.500 milions de pessetes, la meitat dels quals s'han compromès a sufragar en parts equitatives la Diputació, l'Ajuntament i la UAB, com també a fer mans i mànigues per aconseguir la resta.

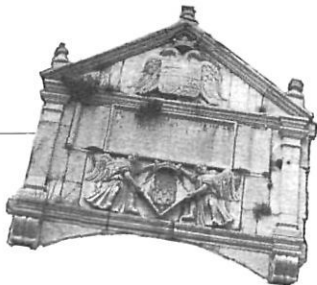
Josep Maria Nadal, vice-rector de la Universitat Autònoma de Barcelona i coordinador de l'Estudi Ge-

neral de Girona, creu que si bé obtenir diners per dur a bon port el projecte arquitectònic no sembla pas difícil, en canvi és molt més difícil que la Generalitat incrementi més el seu pressupost universitari de cara a desplegar més recursos docents a Girona. El que és cert és que la salut econòmica de la universitat gironina dependrà d'una voluntat política i d'un plantejament descentralitzador per part del govern autònom.

Nadal demana a la Generalitat que en lloc de massificar encara més l'ensenyament a Barcelona, els diners es destinin per potenciar el que anomena la perifèria universitària, o sigui, els centres de les altres ciutats catalanes, per tal que puguin convertir-se en autèntiques opcions de qualitat i no passi que per exemple a Girona d'aquí uns anys hi hagi un campus del tot rehabilitat, però infrautilitzat per manca de recursos: *"no hi ha cap raó objectiva per no potenciar una universitat a una ciutat com Girona enfront de l'oferta que arriba de Barcelona. A Girona —assegura Nadal— actualment hi ha quatre mil estudiants universitaris, però a Barcelona n'hi ha cinc o sis mil de casa nostra. Això vol dir que a Girona hi ha tants estudiants com a d'altres universitats espanyoles. Castella-La Manxa no passa de cinc mil estudiants, Alcalà no passa tampoc de cinc mil, i funcionen. En el que no ha de caure la Universitat de Girona és en el provincialisme. Una universitat petita pot ser molt dolenta, però també pot ser un revulsiu, i més si es té present que les universitats bones del món no funcionen amb trenta o quaranta mil alumnes, sinó amb quatre o cinc mil, que a més treballen amb molta flexibilitat, poca burocràcia, amb una plantilla pròpia, intentant buscar els mecanismes que atreguin la gent"*.

Problemes de llançament

Nadal creu que amb els gairebé 10.000 estudiants gironins —entre els que resten aquí i els que estudien a Barcelona— es justifica perfectament la creació d'un centre universitari complet a cada una de les capitals històriques, la qual cosa repercutiria beneficiosament en la reducció del nombre d'alumnes que es matriculen a Barcelona. *"Cal —diu el vice-rector de Bellaterra— aturar la descapitalització de professionals que pateixen les nostres*

comarques. És molt freqüent que els joves que han marxat a Barcelona a fer la carrera, un cop acabada s'hi han quedat. Molts no tornen a Girona i són advocats, metges, professors dels quals no n'hauríem de prescindir. Quan es diu que mantenir la universitat a Girona és car, jo explico que més car es paga el fet de perdre tanta població universitària, no solament durant la carrera sinó després, i per tant és absolutament capital tenir un centre universitari fort a Girona".

El cert és que els docents destacats a la universitat gironina han apostat per tirar endavant un projecte propi. Albert Rossich, Modest Prats i Josep Nadal són professors universitaris gironins que en els darrers anys han obtingut premis de la Generalitat per la seva tasca com a investigadors literaris o lingüístics. També Dolors Oller ha estat guardonada i Salvador Oliva ha traduït obres de Shakespeare al català, demostrant que el nivell docent no té res a envejar la gran ciutat. Tot i estar allunyats dels centres on es remena l'olla, els responsables de la universitat gironina treuen una gran rendibilitat dels recursos disponibles, i així, els pocs milions extres provinents del Patronat dels centres de l'Estudi General han permès engegar una sèrie de congressos i activitats que han portat a Girona els millors especialistes en matèries com Química Quàntica, Història del Barroc i Història del Renaixement. En un any s'han organitzat més de catorze congressos i molts altres cursets. Una activitat considerable enfocada, segons Nadal, a consolidar la Universitat i no a sortir als diaris.

Josep M. Nadal i l'estrena del segon cicle

Josep Maria Nadal, vice-rector de la Universitat Autònoma de Barcelona i el Coordinador de l'Estudi General de Girona és, juntament amb Joan Miró, Modest Prats i Albert Rossich, una de les persones que més han fet perquè els estudis universitaris siguin una realitat palpable a la nostra ciutat. En el moment que a Sant Domènec i a les Àligues s'han iniciat les obres de reconstrucció i el projecte arquitectònic comença a ser realitat, a la part docent encara hi ha problemes per solucionar, i fins ara la Generalitat ha destinat pocs diners per la consolidació definitiva del campus del Barri Vell. Amb pocs recursos i lluitant perquè la de Girona no sigui

una universitat provinciana i reclosa sobre si mateixa, Nadal ha assumit el repte, convençut que les universitats que funcionen no són les de trenta o quaranta mil alumnes, sinó les de cinc o sis mil, sempre que no estiguin burocratitzades, siguin obertes a tot tipus d'iniciatives i trobin un bon equip docent.

—L'any vinent s'iniciarà una nova proposta universitària amb l'engegada del segon cicle. Què significarà això per a la universitat gironina?

—El segon cicle està previst que comenci a l'octubre. Serà un segon cicle de filologia catalana i d'història, que no és molt però com a

Josep M. Nadal,
coordinador de
l'Estudi General de
Girona.

PUNT-DIARI

mínim trenquem la barrera de no poder fer segons cicles. A més de no tenir problemes d'espai, el que té més interès és que muntar un segon cicle equival a convertir el col·legi universitari en tres facultats, la de Lletres, la de Ciències i la de Dret; és a dir, facultats senceres, amb un degà, amb una junta de facultat, i per tant, amb un cert pes dintre de la infraestructura de la universitat.

—Pel que es coneix i ha publicat la premsa, a l'octubre iniciareu el segon cicle sense el suport de la Generalitat.

—És cert, haurem de treballar sense els recursos de la Generalitat, encara que en previsió d'una situació d'aquesta mena el mateix Estudi General ha anat arraconant recursos per plantejar un segon cicle una mica barat. Actualment, —per fer un curs no hi ha cap problema; ara, per fer-ne dos sí que començaríem a patir-ne, i per això confiem que l'any vinent ja hi puguem comptar. La Generalitat sempre s'ha mostrat receptiva perquè féssim el segon cicle a Girona i en aquest sentit avui, després de la pressió de les institucions, els passos donats i la disponibilitat del mateix Govern, la situació sembla força irreversible.

—Parles de l'engegada d'una universitat a Girona en un moment en què són molts els estudiants que a Barcelona es queden sense pla-

ça, i els poders públics sembla que han apostat clarament per la creació d'una quarta universitat propera a la capital.

—El que és clar és que el pes de les universitats barcelonines és molt gros i el problema dels milers d'estudiants estira. Barcelona i la seva àrea metropolitana és tan gran que fa que els poders públics de tota mena s'oblidin que hi ha d'altres universitats possibles. És veritat que a Barcelona entre 15.000 i 20.000 persones es queden sense poder estudiar algunes carreres, no totes, i fonamentalment s'apunten a Dret, Empresaris, Medicina, o Ciències de la Informació. És lamentable, però també és veritat que al cantó d'aquests 15.000 barcelonins hi ha 20.000 o 30.000 gironins, lleidatans o tarragonins, que no poden estudiar perquè a la seva ciutat no hi ha els estudis que ells volen fer, o bé si els volen fer s'han de pagar uns estudis molt més cars que els de Barcelona. És a dir, de perjudicats n'hi ha de tots tipus, i no tan sols els barcelonins que no poden triar la seva carrera. El que pensem alguns és que la Generalitat, en lloc de crear una quarta universitat, podria potenciar les de Girona, Tarragona i Lleida, i així els 10.000 o 12.000 estudiants d'aquestes comarques que van a estudiar a Barcelona poguessin quedar-se a la seva ciutat, amb la qual cosa ells hi sortirien guanyant. Creant una quarta uni-

versitat a Barcelona no resols el problema de la perifèria; al contrari, l'enfonses definitivament i dones molt poques esperances de resoldre els problemes de Lleida, Girona o Tarragona.

—Tu creus que la societat gironina està prou sensibilitzada envers el problema universitari? A més, no hi ha el perill que el centre docent caigui en el més estúpid provincialisme?

—Fins fa poc la gent volia que es fessin uns centres docents que funcionessin, però la problemàtica universitària no s'havia convertit en un afer primordial de la ciutat, en una exigència forta; aquí la sensibilització no és gaire gran, però s'està agafant interès i darrerament m'han aturat sovint pel carrer per preguntar-me sobre l'escola de turisme o el segon cicle.

—Has parlat de l'escola de turisme, una reivindicació llargament esperada però que sembla que troba més dificultats de les previstes.

—La petició de l'escola de turisme està feta a la Generalitat, però des de 15 dies abans de les eleccions no ens han donat ni una hora per parlar-ne. El que és segur és que pel curs 89-90 no es podrà fer: ara, hem de procurar que pel pròxim s'enllesteixi. Els estudis segons un programa elaborat pel director general de política turística, Àngel Miquelsanz, en Joan Cals i jo, serà una diplomatura de tres anys que permetrà als nostres alumnes accedir al títol oficial que es necessita per ser director d'hotel, de càmping o d'agència de viatges. Fa uns mesos mantinguérem un contacte amb els representants dels empresaris turístics de les comarques gironines i es manifestaren totalment favorables a la creació de l'escola. Igualment faran una valoració del programa d'estudis i proposaran les correccions convenientes perquè sigui el més ajustat possible a les necessitats reals del sector turístic a casa nostra.

—Has parlat d'un segon cicle amb poc pressupost, que es faria d'una manera diferent que a Bellaterra. Quins avantatges es poden trobar els alumnes que decideixin quedar-se a Girona?

—El que farem a Girona seran cursos amb menys coses per triar que a Bellaterra: ara, s'impartiran de manera molt diferent. Així, si en un principi tant la història com la filologia seran impartits per professors del centre, també hi haurà la

PUNT-DIARI

Conjunt de les Àligues i la plaça de Sant Domènec.

possibilitat de seguir assignatures que seran donades per primeres figures mundials i que encara que no durin tot l'any sí que es donaran concentrades semestralment i a vegades fins i tot en un mes. En el cas del departament d'Història, a més dels professors habituals, impartiran especialitats gent com Cris Vuitkgam de la universitat de Birmingham, Jordi Nadal, que parlarà de la industrialització a Catalunya, a més farem un curs sobre Revolució Francesa a càrrec de l'Irene Castells, i del professor d'Història Contemporània de la universitat de Florència Stuart Wolf, que tocarà Napoleó i la Revolució Francesa, i a més Silvio Lanaro en farà un altre sobre feixisme i franquisme. En resum, podem dir que serà una oferta per la qual l'estudiant podrà veure deu professors diferents i de primera fila en dos anys. Una oportunitat única i una manera de funcionar, perquè l'única possibilitat que té la universitat de Girona de no caure en el provincialisme és que sigui un ens obert, que no es tanqui sobre si mateix, que pugui oferir un servei i actui com a motor de mobilització de la vida cultural i social de la ciutat.

—A la cúpula de l'Estudi General es detecta un gran optimisme,

però els estudiants, com s'han agafat la possibilitat de quedar-se a Girona?

No he detectat en els estudiants que fan tercer i que en el pròxim curs poden continuar aquí un gran entusiasme; tampoc una actitud negativa. Els que es mostren entusiasmats són els estudiants que no poden anar a Barcelona i que si no fan el curs aquí han de plegar. Però els altres estan poc exultants. La veritat, encara sembla que creguin que a Girona es farà una universitat provinciana, quan hem preparat uns cursos que no tenen res a envejar als de Bellaterra. Tampoc no crec que hi hagi reticències a quedar-se a Girona perquè això suposi per ells més llibertat en relació a la família. Jo sí que havia d'anar a Barcelona per poder tornar tard a les nits, però ja no són els mateixos temps i molta gent va a dormir fora de casa i no passa res. Potser sí que s'havien fet la idea de canviar d'am-

bient, però vaja!

—Amb tot, la creació d'una universitat a Girona també pot comportar un altre problema: el de trobar els professors adequats...

—En general costa que vinguin. Jo de vegades dic en broma que per fitxar un professor o ha de ser gironí o que es vulgui jubilar al costat del mar, o que es busqui xicot o xicota, perquè els que volen venir a fer classe a Girona la majoria són gironins o estan casats amb gironines o gironins. El fet té certa lògica. Al tiu que és de fora li costa instal·lar-se en una altra ciutat i desvincular-se del lloc d'on és. A més, a Girona, és més difícil que a Barcelona, per exemple, trobar feines paral·leles que arrodoneixin el sou. També poden influir-hi els problemes familiars, el treball de l'home o de la dona, trobar un pis que et convingui, els nens, el col·legi. En els últims anys hem eliminat bastants professors viatgers. Aquests fan les classes com les han de fer, però mai no acaben d'integrar-se a la vida de la ciutat. És important també que l'alumne es trobi el professor al carrer, al cinema, al bar, a la sala de festes: cal la presència del professor en la vida ciutadana, almenys pel que fa a ciutats petites com Girona.

Arquitectures per a la Universitat

RAMON Mª CASTELLS

Encara que des de l'any 1969 s'imparteixen novament estudis universitaris a Girona, sovint s'han trobat en una situació de provisionalitat i d'incertesa que no ha ajudat gens al seu total desenvolupament. Fins a l'any 1982 els estudis que s'imparteixen no van ser definitivament integrats a la Universitat Autònoma de Barcelona, i fins al desembre de 1985 la Junta de Govern d'aquella Universitat no aprovà la creació del Campus Universitari del Barri Vell, amb l'Estudi General de Girona.

Avui, després de l'exposició dels projectes redactats per materialitzar aquell Campus, sembla més factible que mai la possibilitat de millorar de manera definitiva les instal·lacions destinades a impartir les diverses branques del saber.

Amb l'acord pres per la Universitat Autònoma, l'activitat universitària a la nostra ciutat quedarà estructurada finalment en dos blocs. Per una banda

hi haurà l'Estudi General del Barri Vell, que ocuparà els edificis de les Àligues, l'antic convent de Sant Domènec i el Seminari remodelat i anirà lligat amb les operacions de recuperació i potenciació d'aquell sector, i per altra banda l'Escola Politècnica, que a partir de 1982 ja es decidí a consolidar els seus estudis amb les instal·lacions que construí a la zona de Montilivi.

Aquestes actuacions que realitza l'Administració Pública donaran la possibilitat de materialitzar projectes arquitectònics de gran interès, que plantegen el fenomen de l'arquitectura com un acte cultural i artístic que ha d'anar lligat als corrents avantguardistes de la cultura del nostre temps.

Per això creiem d'interès exposar els trets essencials dels projectes que conformaran els diferents contenidors on es desenvoluparà l'activitat universitària a la nostra ciutat, concretats en el nou edifici, ja construït, de l'Escola Politècnica, i en els projectes per l'Estudi General amb el remodelatge dels edificis de les Àligues i del convent de Sant Domènec.